



■ Gülaye

Şeir, sənət dünyasına bəxt ulduzunun doğulmasını ilk olaraq xalq şairi Məmməd Araz qutlayıb Elçin İsgəndərzadənin. Yazıb ki, onun "bəxt ulduzu çoxdan doğub və bizim çağdaş şerimizin bəxti də onda gətirib ki, Elçin kimi gənc istedadlar, təzə-tər poetik nəfəslər ədəbiyyatımıza gəlməkdədir".

Görkəmli xalq şairi bu xeyir-duanı verdiyi vaxtdan bizi 25 ildən də artıq bir zaman məsafəsi ayırır. Bu 25 illik zaman-vaxt çərçivəsində Elçin İsgəndərzadə öz ədəbi boyartımını yetkin bir şair - vətəndaş obrazının formalaşdırılması reallığı ilə uzlaşdırıb. Necə deyirlər, "Öz üzərində intensiv şəkildə işləyib", hər bir yaradıcı insanın

necə kövrəldiyinin, dərin ağrı hissi keçirdiyinin dəfələrlə şahidi olmuşam. Elçin bu duyğularını, ağrı-acılarını şeirin-sözün dili ilə ifadə etməklə, millətimizin haqqını tapmayan nakəslərə qarşı kəskin etirazını istedadla qələmə aldığı əsərlərində ifadə etməklə bir növ təsəlli tapmış olur. Və yaxşı bilir ki:

**Ürəyini göyərçinlərə yedirən
bir şair yoxsa olmalıdır ki,
Hər səhər dan üzü
Ümid çiçəklərinə,
Sevda ləçəklərinə
İlk şəh damcılarını düşməzdən öncə
Tanrı bağışlasın bizi.**

Bu, son dərəcə səmimi, həssas və bəşəriyyətin taleyi sarıdan nigarancılıq keçirən bir şairin münasibətidi. Nə qədər ki, insanlıq bu misralarda ifadə olunur.

Çağdaş Türkiyənin tanınmış söz adamlarından Hayrettin İvgin, Nail Tan, İsa Kayacan, Osman Baş və başqalarının E.İsgəndərzadənin poetik axtarışları barəsində diqqətə çatdırdıqları fikirlər ədəbiyyatımızın təəssübünü çəkən hər bir fikir adamı üçün çox önəmlidir. Təbii ki, bu araşdırma-

Ədəbi ustadı Qərib Mehdi haqlı olaraq yazır ki, E.İsgəndərzadənin doğulub boyabaşa çatdığı Şuşanın xüsusi rəmz və atributları var. Bu atributlar sırasında "Qarabağ şikəstəsi", Xarıbülbül, Xan qızı Xurşidbanu Natəvan, Üzeyir Hacıbəyli varlığı xüsusi yer tutur. Eyni zamanda bu atributlar şuşalı şairə daha çox doğma və əzizdir. "Harda olsa onları bir tutya kimi könlündə, ruhunda gəzdirir". Və elə könlündə, ruhunda gəzirdiyi bu rəmzlərin ruhu qarşısında müvəqqəti xəcalətimizin qarşılığı olaraq yazır ki:

**Allah,
Ölümdən bətərdi
Savaşmadan
Məğlub olmaq dərdi.**

Bütün yer üzünü türkün torpağı, göy üzünü türkün bayrağı kimi qiyaslandırın və "Tanrı dağlarından mavi Dunaya qədər bir savaş bəklənir yenə, yenə də" inamı ilə yazıb-yaradan şairin yaradıcılığı bütün kövrək səmimi dəyərləri ilə yanaşı, həm də bir milli mücadiləyə, özünəqayıdışa səslənmiş mücadiləsinin ilahi sözlə şəkillənməsi kimidi. O, bir vətəndaş olaraq müsafir olduğu ən fərqli coğrafiyalarda mehız bu düşüncələrlə

**And olsun Göy Tanrıya
Bu torpaqlar bizimdir.
Ucsuz-bucaqsız çöllər,
Uca dağlar bizimdir.**

**...Göy Tanrı övladiyiq,
Göylərdən gəlmişik biz.
Ruhumuzu gözləyir
Çox uzaqda son dəniz.**

"Biz türklər bu dünyaya haqq uğrunda savaşmaqçün gəlmişik" düşüncəsi E.İsgəndərzadənin yaradıcılığının başlıca həqiqəti ikimi oxunub yadda qalır. Qəlbinin, düşüncəsinin bütün qatlarına qədər inamlıdır ki, bizlər şəhidlik anlarımızda ölmürük, ilahi bir nura çevrilib göylərə çəkilirik.

Tanrı dağlarından enənlerin, cənnət bağlarından gələnlərin aqibəti belədi və bu yaşam tərzini E.İsgəndərzadə yaradıcılığının başlıca öyü predmetidir. Mevlana pərvanəliyinin Yunis divanəliyinin yolları bu düşüncələrdən keçir.

E.İsgəndərzadənin "Qarabağ bizsiz gəldi bu yaz da" misrası bu yazını yazmağımıza başlıca vəsile oldu. O səbəbdən ki, milli dəyərləri yaşatmaq, milli kimliyinə, haqqına sahiblənmək üçün poeziya, ümumən ədəbiyyat həmişə istiqamətverici, oydacı təsirini hişf edə bilir. Elçin bu ənənəyə sadıqlığı ilə seçilən bir söz, fikir adamıdır. Və bu fikir, söz həmişə öz oxucusunu doğma vətənə, yurda, torpağa ilahi bir istəklə bağlayır. İllər öncəsi yazdığım bir şeirdə mən mehız bu əbədi olanları qələmə almışdım:

**Nə əksən torpağa bitər dedilər,
Azımı, çoxumu əkdim torpağa.
Toprağın yuxusu qaçmasın deyə
Gözümün yuxusun əkdim torpağa.
Bir gözümdə gülüş, bir gözümdə yaş,
Gördüm ki, qəlbində ağrı, acı var.
Topraq gözlərimi torpağa əkdim,
Toprağın torpağa ehtiyacı var.
Mən elə bildim ki, ümid bitirdim,
Dedim ki, itmədi əkdiyim ümid.
Nə əksən torpağa bitər dedilər,
Bitmədi bir ömür əkdiyim ümid.
Könlümün möhürün vurdum, biləsən,
Köksünə kök atan hər tağın üstə.
Toprağın altına bir şair əkdim,
Bir şeir göyərdi torpağın üstə.**

Səmimi məhəbbət, sevgi duyğuları Elçin İsgəndərzadə yaradıcılığının başlıca təkanverici amilləridir. Onun sevgi şeirləri ruhun, düşüncənin paklığa, mənəvi təmizliyə hesablanmış aləminə qapı açır. Əslində poeziyanın başlıca missiyası bundan ibarətdir. Elə mənim özümə də bu aşağıdakı misraları yazdıran həmin duyğulardır:

**Gəlinlik donunu geyib şam kimi,
Alışib - yanaraq o, ağ şam kimi,
Sabaha qarışan o axşam kimi
Bir gəlin özünü sevgidən asıb.**

**Bəlkə yarı gerçək, yarı yuxudu,
Bu eşqin odu da, külü də həyat.
Ölümsüz sevginin isbatı budu;
Həyatda ölüm var, ölümdə həyat.**

**Bir gəlin özünü sevgidən asıb,
Köksündə boy atıb bar ağacları.
Ölümlə həyatı barışdırıbdı,
Dara çəkilibdir dar ağacları.**

**Sevgidən doğulub, sevgidən ölüb,
Hər səhər, hər axşam hər anda belə.
Bir gəlin özünü sevgidən asıb,
Zamana sığmayan zamanda belə.**

**Sarıla-sarıla balaya sarı-
Ana necə qaçar balaya sarı.
Odu, közünü bələdan alıb
Sürünə-sürünə balaya sarı -
Bir gəlin özünü sevgidən asıb.**

**Sevgisi dünyadı, dünyası sevgi,
Onunla dünyaya sevgi tən gəlib.
Kiminin bəlası kimdən? - bilmirəm,
Ona gələn bəla sevgidən gəlib.**

Tanrı dağlarından Dunaya kimi

heyran ola biləcəyi səviyyədə bütün Türk dünyasının dost ölkələrin ədəbi məkanında tanınmış yazıçı Qərib Mehdiyə rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən "İlham" ədəbi Birliyinin yetirmələrindən bir çoxu indi ədəbi həyatımızda kifayət qədər mövqə qazanmış, tanınan insanlardır. Ən əsası da odur ki, Qərib müəllimin yetirmələrini daha çox səmimiyyət, ənənəyə sadıqlıq və novatorluq duyğusu birləşdirir. Bu sırada Elçin İsgəndərzadənin xüsusi, sayılıb-seçilən yeri var.

Ötən əsrin 80-ci illərində Gəncədə tanınmış yazıçı Qərib Mehdiyə rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən "İlham" ədəbi Birliyinin yetirmələrindən bir çoxu indi ədəbi həyatımızda kifayət qədər mövqə qazanmış, tanınan insanlardır. Ən əsası da odur ki, Qərib müəllimin yetirmələrini daha çox səmimiyyət, ənənəyə sadıqlıq və novatorluq duyğusu birləşdirir. Bu sırada Elçin İsgəndərzadənin xüsusi, sayılıb-seçilən yeri var.

Unudulmaz şair-rəssam Adil Mirseyid E.İsgəndərzadənin ədəbi aləmdə sayılıb-seçilən yerindən bəhs edərkən haqlı olaraq yazır ki, o, fərdi şəkildə xoşbəxtdir: "Bir şəxsiyyət olaraq həyatda çox nəsnələrə nail olub. Demək olar ki, onun müəyyən nəsnələrə də heç ehtiyacı yoxdur. Ancaq o, dərddən yazır. Yazmaya bilməz, çünki Elçin özünü bəşərin bir parçası hesab edir"

Uzun illərin ədəbi dostluq əlaqələri müstəvisində müşahidə etdiklərim də imkan verir deyəm ki, bütün bu deyilənlər tam şəkildə doğru bir həqiqəti əks etdirir. Eyni zamanda E.İsgəndərzadənin öz poeziya məkanına ayaq açmasının gerçək səbəblərinə hər kəsdən daha yaxşı aydınlıq gətirir:

**Bu şəri özgələr
Oxusun deyə yazmadım -
bu şəri gözlərinə oxudum.
Gözlərin bir rüyadı,
bu rüyayı yozmadım.**

Heç yazmaq da olmur. O səbəbdən ki, gərək o zaman Dağlıq Qarabağ, Təbriz, Dərbənd, Göyçə, Vədi itkilərimizdən birer-birer söz açasan, zaman-zaman qaysağı yenidən qoparılan, yenidən qan verən ağrı-acılarımızı göz önünə gətirəsən. Dost-qardaş Türkiyənin ayrı-ayrı bölgələrində keçirilən bir çox Beynəlxalq Poeziya festivalları günlərində bu mövzudan söz açarkən bir şair-vətəndaş olaraq E.İsgəndərzadənin



larda daha çox onun vətəndaş-şair obrazı daha çox diqqəti çəkir. Ona görə ki, E.İsgəndərzadə yaradıcılığından vətən, millət obrazı xüsusi bir meyar ölçüsü olaraq keçir. Yurd itkilərimiz, xalqımıza, torpaqlarımıza qarşı zaman-zaman edilən basqılar onun ağır yeridi. Elə bu vətəndaş ağrısının əbədi qan verən yaralar kimi oxunur aşağıdakı misralar:

**Arazi keçdik, şair,
Arazi keçdik.
Təbrizin suyunu içdik, şair,
Təbrizin suyunu içdik;
Ammə Təbriz torpağında
Bir çinar ağacı əkə bilmədik.
Üzü gündoğana baxan
Bir ev tikə bilmədik.**

dərdləşir, fikir mübadiləsi aparır çağdaş fikir adamları ilə. Bu dediklərimizə dünyəşöhrətli yazıçı Çingiz Aytmatova həsr etdiyi aşağıdakı misraları şahidlik edir:

**Çingiz ağa ilə
Konuşuram xəyalən...
Bişekdə,
İssık göldə.
Görüşmüşdük, böyük ustad.
Bakıda, Brüsseldə,
Moskvada, Vyanada, Parisdə,
Praqada, Tunisdə
Turanın dərdlərinə
Bölüşmüşdük, böyük ustad.**

Bu söhbətlərin əsas mövzusu isə belədir ki: